

לדגדג את השמיים

עץ דקל הוא הדבר הכי קרוב לגן עדן שאתם יכולים לסדר לעצמכם בחצר. אם אתם חיים באזור חם הוא גם יוכל להמטיר עליכם פירות קוקוס ותמר ← ד"ר ענת מדמוני

יש למשל את האופציה הטרונית. דקלים על חוף ים בפיליפינים

עמיד לבית, המתפתח יפה בתנאי צל, תוכלו לבחור בכמורדיאה אלגנס או בכמורדיאה סאיפריצי (דקל הבמבוק). לטטייליסטים שבנכם יתאים רפיס אקסל-סה ננסי, שהינו צמח בית יוקרתי ומרשים. לגינה אתם יכולים לבחור בבוטיה, או בליוינגסטוניה, ומי שמעדיף ניין להיות ייחודי יוכל לבחור בדיפסיס לפטוכילוס, מין חדש יחסית בארץ. בגינות הציבורי נפוצים ביותר הסיאגרוס (קוקוס) והתמר, שותלים יחסית מעט דקל קנארי, למרות התאמתו הטובה לתנאי הארץ - הוא גדל לאט מדי. בסך הכל מצויים כיום בארץ מספר עשרות מיני דקלים המיועדים לגינות.

קל מאוד לטפל בדקלים, למעט השקיה סדירה (חשוב מאוד להקפיד על ניקוז), אין כמעט מה לעשות למענם. באביב כדאי לכם לרשן את הדקלים הגדלים בגינה, אילו שבבית בקושי וקוקוס גם לזה. הגיזום הוא פחות או יותר הטיפול הסדיר היחיד שיש לתת לדקל לים. פעם בשנה צריך לגזום וגם אז לא את כולם. דקל בוגר שומר על מספר קבוע של עלים, כשהוא צומח הוא מוציא עלים חדשים, אך הישנים מתייבשים. יש דקלים שמשרים את עליהם המתים מיד (מה שנקרא גיזום עצמי) ויש כאלו שצריך לגזום אותם כדי לחשוף את הגזע. כדאי לגזום את העלים רק אחרי שהם מתייבשים, קרוב לגזע, בצורה אחידה כדי לשמור על הצורה של הדקל ולחשוף את יופיו.

למרבה הצער עולם הדקלים הוא עולם הולך ונעלם (רבע ממיני הדקלים נמצא בסכנת הכחדה). מה לעשות שדקל אינו חביב כפגרה שיערה או אורנגוטאן ומעטים המשוגעים לדבר שירצו להצילם. אם הנושא נוגע לליי-בכס ייתכן שתספיקו להגיע למאוריציוס, לגן הבוטני בקורפ, כדי להביט בפרט האחרון בעולם של Hyo-phorbe amaricaulis. דווקא האספנים (יש כזה תחביב איסוף דקלים!) והמשוגעים לדבר הם אילו הגורמים לנוז הגדול ביותר, מהו היכתותו של מין שלם מעל פני כדור הארץ, לעומת דקל נדיר נוסף אצלם בגינה. ●

טיים, ככולם אוחות התשוקה לדקלים, ונשאלת השאלה מדוע? מה מיוחד בקבוצה זו של צמחים זקופים, ירוקי עד, שהופיעו על פני כדור הארץ לפני 85 מיליון שנה, ועל מה ולמה הם זוכים לחיבה כזו בארצנו? אולי הפופולאריות שלהם נובעת מרצוננו לחיות באשליה, כדי שנרגיש שאנחנו חיים בגן עדן טרופי ולא בארץ ים תיכונית מיוזעת. מכל מקום הם תופסים נישה חשובה בה בנוף הגינות של ארצנו.

זוהי קבוצת צמחים מופלאה ביותר ורבת עוצמה. לא לחינם שותלים אותם בשדרות או בקבוצות, כחיילים במסדר, להגביר את האפקט. המפורסמות ביותר הן שדרות הושינגטוניה בחולדה ובמקווה ישראל שהן בנות עשרות שנים. לא נראה שאצלכם בבית או בגינה אתם יכולים ליצור שדרות כאלו, אך בוודאי תוכלו למצוא את הדקל המתאים לגינה קטנה, לגינת גג, לבית ולמיכילים.

דקלים אינם דורשים טיפול אינטינסיבי (צמחים של השקעה נמוכה), אינם מלכלכים את הסביבה על ידי השרת עלים או פירות ומויקיהם מועטים. יתרונם הגדול הוא שניתן להעתיק דקלים בוגרים ממקום למקום בקלות מרובה ובין יום ולהקים גינה, שנראית כאילו נמצאה שם מזה עידן ועידנים. זהו כמובן יתרון גדול במדינת סאלח שבת.

מה לבחור

בגינה הפרטית שלכם מומלץ לשתול אותם בתקופת האביב והקיץ. את השתיל כדאי לבחור במשתלה על פי עובי הגזע ולא על פי גובהו, או גודל המיכל בו הוא גדל. ככל שהגזע עבה יותר הדקל חזק וחיוני יותר. אתם צריכים כמובן לבחור בדקל המתאים לתנאי ההגירה ולטמפרטורה באזור. אם אתם מעוניינים בדקל

אין ספק שבגן עדן גדלים דקלים. מי מאיתנו לא חלם להתמקם באחד מאיי האוקיינוס השקט על שפת המים, מתחת לעץ דקל עם קוקטייל אלכוהולי ביד ולבלות כך את שארית חיינו? סביר להניח שאת החלום בשלמותו לא תצליחו להגשים, אבל אתם יכירו לים בהחלט לשבת בצילו של דקל בגינה או בבית עם איזה ברזר ולפנטז על החול והמים.

המפורסם ביותר מבין הדקלים הוא ללא ספק התמר. התמר נמנה עם שבעת מינים בהם השתבחה הארץ, והלוב, שהוא כפת תמרים סגורה, נמנה עם ארבעת המינים. התמר מככב גם בנצרות: לפני פסחא מתקיים

מה מיוחד בקבוצה זו של צמחים זקופים, ירוקי עד, שהופיעו על פני כדור הארץ לפני 85 מיליון שנה, ועל מה ולמה הם זוכים לחיבה כזו בארצנו? אולי הפופולאריות שלהם נובעת מרצוננו לחיות באשליה, כדי שנרגיש שאנחנו חיים בגן עדן טרופי ולא בארץ ים תיכונית מיוזעת

"יום ראשון של הדקלים" (Palm Sunday), שבו מקשים טיפים את הכנסיות בכפות תמרים.

דרך אגב לא בטוח שכדאי לכם לגדל בגינה עץ תמר, פרי בכל מקרה הוא לא ייתן לכם, היות ופירות התמר מתפתחים רק באזורים חמים. מלבד זאת בדומה לבני אדם לתמרים יש עץ זכר ועץ נקבה. כדי שעץ הנקבה ייתן פרי צריך להאביק אותו באבקה מעץ הזכר. ולהשכלה כללית: במטע של עצי תמר, שהוא כולו עצי נקבה, יש עץ זכר אחד בלבד, את האנלוגיה אתם יכירו לים לעשות בעצמכם.

מה אוכלים, על מה מסתכלים

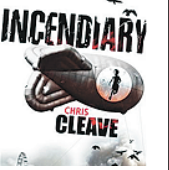
אז מי נמנה על הדקלים מלבד תמרים? זוהי אחת הקבוצות המגוונות ביותר בכל עולם הצומח. הדקל הקטן ביותר מקורו בפרגוואי (Sysgrus lilliputina), והוא מגיע לגובה מקסימאלי של 10-15 ס"מ. הגדולים ביותר הם דקלי הרונג, שמקורם בפרו, ואלה מגיעים לגובה של 60 מטר. דקלים יכולים לספק פירות כמו תמר וקוקוס, אך גם ניתן להפיק מעדנים לאניני טעם, ולא נמנה כאן את כולם (ויש הרבה), רק נזכיר את לביבות הדקלים המשמשים כתוספת לסלט. לב הדקל הוא קודקוד הצמיחה של העץ וכשמו כן הוא, ברגע שקטפת אותו העץ מת. אולי זה שווה את הנזק כי על פי הרמב"ם לבבות דקלים הם סגולה להגברת פוריות הגבר, אבל לא בטוח שהלבבות שקונים בקופסאות שימורים יעזרו לכם.

דקלים הם עצים שהפופולאריות שלהם בגינות בארץ הולכת ועולה. עיריות, בתי מלון ואנשים פרי

החיים מחקים את האמנות

רשת חנויות הספרים הבריטית "וטרסטון" החליטה להסיר פרסומות לקידום ספר ביכורים העוסק בפיגוע גדול בלונדון. זאת כמובן בעקבות הפיגועים בעיר ביום חמישי. בפיגוע טרור והמודעות, שחלקם כבר נתלו בדרכת התחנית ופורסמו ב"גרדיאן", מופיע קו הרקיע של לונדון ועשן מיתמר ממנו. המחבר, כריס קליב, אמר כי הוא מסכים עם ההחלטה, וטען כי תזמון יציאת הספר והקמפיין הם "צירוף מקרים מורבידי". הספר היווה מכתב גלוי מאישה שבנה ובעלה נהרגו כאשר יזמי הפיגוע בתאומים ב-11/9 פוצצו את האיציטדיון החדש של ארסנל, אל אוסמה בן לאדן. זכויות ההסרטה של הספר כבר נרכשו על ידי החברה שהפיקה את "נערה עם עגיל פנינה".

ואם כבר 11/9

אוליבר טון יביים סרט המבוסס על סיפורם של שני שוטרים שנלכדו בהריסות המגדלים ב-11/9 והיו כנראה האחרונים שחולצו. ניקולס קייג' יגלם את ג'ון מקלוגין, אחד משני השוטרים. הסרט, שמפיקה חברת פרמונט, יצא בשנה הבאה.

ואם כבר מלחמות

קלינט איסטווד, הזוכה הגדול של פרסי האוסקר 2005 עם סרטו "מיליון דולר בייבי", יביים ויפיק סרט העוסק סק בקרב על האי איוורג'ימה בשלהי מלחמת העולם השנייה. הסרט האפי של Our Fathers of Flags מבוסס על רב המכר באותו השם מאת ג'יימס ברדלי, ועובד לתסריט על ידי כותב "מיליון דולר בייבי" פול האגיס. בקרב נפלו 22,000 חיילים יפנים ו-26,000 חיילים אמריקאים. הסרט מספר על ששת החיילים שהניפו את דגל ארה"ב על הר סריבצי בסוף הקרב, אירוע שהפך לתמונה איקונית. אחד מהם היה ג'ון ברדלי, אביו של מחבר הספר. סטיבן ספילברג חולק קרדיט הפקה עם איסטווד.

היום יום הולדת

היום בשנת 1871 נולד הסופר הצרפתי מורסל פרוסט (בשמו המלא: ולנטין לואי גאורג יוגן מורסל פרוסט), מחבר "בעקבות מחבר"

הזמן האבוד". פרוסט נולד לאב קתולי, רופא ואפידימולוג, ולאם יהודיה. הוא סבל מאסתמה וכמעט ונפטר בגיל תשע מהתקף של המחלה. פרוסט היה גם מבקר ומתרגם, שהושפע רבות מטולסטוי, תומאס מאן וג'ון רסקין, שאת יצירותיו תרגם לצרפתית. הסופר ניהל רומן ארוך עם הפסנתרן והמלחין ריינלדו האן. "בעקבות הזמן האבוד" נחשב לאחד הספרים החשובים של המאה, ופרוסט טען כי ניסה לחבר מעין "סיפורי אלף לילה בלילה" צרפתי. שלושת ספריו האחרונים של פרוסט פורסמו רק לאחר מותו ב-1922. היום נולד גם הסופר היהודי-אמריקאי קאן חתן פרס נובל סול בלו, מחבר "הרפתקאות אוגי מארץ", "הנדרסון מלך הגשם" ו"מתנת המבלד", שנפטר באפריל השנה (1915).

דקלים ברשת

בדקלים, מוזיקים וכד', וכן תמונות רבות. בין השאר מוקדש דף אינפורמטיבי לכל מין של דקל.

משתלת פרידלנדר דקלים וציקסוס, בית יצחק - עדיין בלי אתר אינטרנט - משתלה המתמחה בדקלים ורמויי דקל, לייעוץ והארות בנושא ניתן לפנות ל-batya_f@netvision.net.il או טלפון 09-8344589

ארגון הדקלים העולמי www.palms.org - מטרת הארגון להפיץ מידע בנושא הדקלים. בין השאר באמצעות עתון ומפגשים. אתם יכולים להיות חברים בו תמורת 35 דולר לשנה המקנה לכם הטבות מהטבות שונות. ניתן למצוא באתר מאמרים שונים בנושא וכן לקנות ספרים וסוכנייריים. עולם הדקל - www.palmworld.net - האתר לחובבי דקלי נוי מכיל מידע גנני רב לטיפול